

Kærestevold og dets følger



Lilian Zøllner



Kærestevold og dets følger

© Forfatterne og Center for Selvmordsforskning

Redaktion og layout: Lilian Zøllner

Odense, August 2015

Forsidens foto: ukendt

Det er tilladt at citere, kopiere m.v. fra
denne rapport med tydelig kildehenvisning.

Udgivet af Center for Selvmordsforskning

Bangs Boder 28-30

5000 Odense C

Tel: (+45) 66 13 88 11

Fax: (+45) 65 90 81 74

E-mail: info@cfsmail.dk

Hjemmeside: www.selvordsforskning.dk

1. udgave, 1. oplag,

august 2015 2015

ISBN: 978-87-93124-09-7

Indhold

Forord	5
1. Resumé og hjælpemuligheder	7
2. Definition af begreber	9
2.1 Indledning	9
2.2 Definitioner	9
3. Mål, metode og deltagere	15
3.1 Indledning	15
3.2 Mål	15
3.3 Metode	15
3.4 Deltagere	17
4. Kærestevold og hjælp til eftervirkninger	19
4.1 Kærestevold	19
4.2 Truet eller tvunget til sex	22
4.3 Følgerne af kærestevold	23
4.4 Hjælp til eftervirkninger	24
4.5 Overvejelser om hjælp	26
4.6 Forebyggelse af vold/kærestevold og hjælp til eftervirkninger	27
5. Køn, alder familieform, etnisk baggrund og uddannelse	29
5.1 Data om unge indbragt til sygehus	29
5.2 Data om unge på uddannelsesinstitutioner	29
5.3 Nuværende familiesituation	30
6. Sårbarhed, overvejelser om selvskade og selvskade	31
6.1 Sårbarhed	31
6.2 Alvorlige overvejelser om selvskade	31
6.3 Selvskade	32
7. Psykisk, fysisk eller seksuel vold	33
7.1 Psykisk vold	34
7.2 Fysisk vold	39
7.3 Seksuel vold	42
7.4 Overvejelser	44

Litteratur

Bilag

Forord

Regeringen har med *Indsats mod vold i familien og i nære relationer. National handlingsplan (2014)*, sat fokus på, at alle har ret til et liv uden vold. Unge, som er udsat for vold fra en kæreste, udgør en stor del af det samlede antal voldsudsatte kvinder og mænd.

I handlingsplanen mod vold i familien og i nære relationer lægges der op til, at der er behov for behandlingstilbud til unge mellem 13 og 19 år, som lider under følgerne af at have været udsat for vold fra en kæreste.

Ligestillingsafdelingen i Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold har på denne baggrund ønsket at modtage en beskrivelse af kvantitative og kvalitative data vedr. unge kvinder og mænd, der lider under følgerne af at have været udsat for kærestevold, og som har grebet til drastiske løsninger på, at livet er blevet uudholdeligt, så som forsøg på at begå selvmord.

Denne rapport formidler viden og data om kærestevold og alvorlige tanker om selvskade/selv mord og -adfærd

- fra unge på uddannelsesinstitutioner (13-19 år) forår 2015
- fra unge indbragt på hospital som følge af deres selvmordsforsøg i 2014

Der skal rettes en varm tak til alle fagpersoner fra Region Nord og Region Sjælland for deres store interesse for Register for Selvmordsforsøg og hjælpsomhed i forbindelse med Centerets adgang til data.

Der skal ligeledes rettes en varm tak til de unge og skolelederne fra de deltagende uddannelsesinstitutioner for deres sympati og velvilje i forbindelse med projektets gennemførelse.

Endelig rettes en stor tak til specialkonsulent, cand. phil. Berit Sørensen, som har arbejdet med en stor del af de indledende kapitler. Tak til cand.scient. Agnieszka Konieczna for hjælp til udarbejdelse af spørgeskema og opsætning i SurveyXact. Tak til cand. scient. san. Christina Petrea Larsen, specialuddannet psykiatrisk sygeplejerske Anne-Katrine Thru Mikkelsen, cand.comm. Lone Rask samt Anne Dinesen Clausen for arbejdet med indsamlingen af data. Tak til cand. scient. san. publ. Sarah Grube Jensen for beregninger og grafer. Ansvar for rapporten, som den foreligger, er mit.

Lilian Zøllner, August 2015

1. Resumé og hjælpemuligheder

Den foreliggende undersøgelses mål er at afdække og belyse de 13-19 årige drenges/mænds og pigers/kvindes kærestevoldsrelaterede årsager til selvskade/selv-mordsforsøg og udsagn om kærestevold. Desuden er det målet at afdække og belyse, hvilke hjælpemuligheder de unge vil benytte sig af, hvis de har brug for hjælp efter kærestevold eller overgreb.

Der er indsamlet data fra sygehuse i Region Nordjylland samt i Region Sjælland. Desuden har i alt 1886 elever (957 drenge/mænd og 929 piger/kvinder) i alderen 13-19 år fra uddannelsesinstitutioner deltaget i undersøgelsen. Der er en næsten ligelig fordeling på køn for hver uddannelse, og hovedparten af de unge har en vestlig baggrund.

Der er ingen unge i aldersgruppen 13-19 år, som er indbragt på sygehus med selv-mordsforsøg som følge af kærestevold.

Data fra unge på uddannelsesinstitutioner viser, at 27 % af de unge alvorligt har overvejet at skade sig selv uden at gennemføre det. Heraf overvejer dobbelt så mange piger som drenge at skade sig. I alt 17 % *har* skadet sig selv, og den selvskadende adfærd ses især blandt pigerne, hvor hver fjerde har prøvet at skade sig selv, mens det blandt drengene kun er 8 %, der har skadet sig selv. Der er en ligelig fordeling af selvskade blandt unge med vestlig baggrund og ikke-vestlig baggrund.

Mere end halvdelen af de 13-19 årige svarer, at de har været udsat for psykisk vold, og en tredjedel har været udsat for fysisk vold. Seksuel vold ses mere blandt piger end blandt drenge. Knap hver femte pige svarer, at vedkommende har erfaret seksuel vold.

Af de unge, som har været udsat for psykisk, fysisk eller seksuel vold, er der 4,2 %, som oplyser, at det er kæresten eller ekskæresten, som har udsat dem for kærestevold volden. Det fremgår af besvarelserne, at den psykiske vold vejer tungt. Næsten alle de unge, der har været udsat for en voldelig kæreste, er piger og har en vestlig baggrund.

De unge, som har svaret, at de er blevet tvunget til sex, er blevet bedt om med deres egne ord at skrive, hvordan de er blevet truet eller tvunget til sex. Af de unges beskrivelser fremgår det, at en del er bange for at miste kæresten, andre giver efter, fordi de er bange for den følelsesmæssige kulde, der kan være konsekvensen af deres afslag, og andre erfarer, at et afslag bliver til voldtægt.

For nogle af de unge, som har været eller er udsat for kærestevold, har det store konsekvenser. Følgerne kan være selvmordstanker, selvskadende adfærd og/eller selvmordsforsøg.

Knap 40 % af de unge, som *har* været udsat for kærestevold skadet sig selv. Halvdelen af de unge, som *har* været udsat for kærestevold, har alvorligt overvejet at skade sig selv.

Nogle af disse unge har *før* eller *efter* kærestevolden haft en selvskadende adfærd måske på grund af helt andre forhold i deres liv end vold fra en kæreste. De kan have taget en overdosis piller eller skåret sig på grund af begivenheder i nærmeste familie, i skolen eller i fritiden.

Hver femte af de unge, som har været udsat fra psykisk, fysisk eller seksuel vold fra en *anden* person, har skadet sig selv.

Der er mange muligheder for telefonisk rådgivning for unge, og der er mange steder, de unge kan få hjælp via nettet. For blot at nævne nogle få hjælpemuligheder: Livslinien, Børnetelefonen, Danner, Børn, Unge og Sorg, Ventilen, Psykiatrifonden, Regionale Centre for Selvmordsforebyggelse. Desuden kan de unge få hjælp ved at henvende sig til praktiserende læger samt til præster. Sidstnævnte faggruppe har flere steder i landet oprettet lokale støttemuligheder, og præsterne er tilgængelige 24 timer i døgnet. Endelig kan unge henvises til psykologer, psykoterapeuter, psykiatere eller de kan henvende sig til studievejledere, socialrådgivere og sundhedsplejersker. Rundt om i landet er der flere lokale/kommunale hjælpemuligheder til de unge.

Mindre end halvdelen giver udtryk for, at de gerne vil have hjælp af forældrene, og kun ganske få unge ønsker hjælp gennem telefonrådgivning eller over nettet. De elektroniske midler er let tilgængelige, og de unge er vant til at bruge dem. Men det er **ikke** den form for hjælp, de unge vil have. Hovedparten ønsker hjælp af en person, de har tillid til.

Forebyggelse og hjælp til eftervirkninger kunne gennemføres ved at udvide det allerede etablerede og igangværende samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne og Center for Selvmordsforskning. Dette kunne ske ved en revision og opdatering af programmet Livet er en rejse og ved, at et udgående team havde kontakten til de unge, til ledere, forældre og lærere på uddannelsesinstitutionerne og gennemførte samtaler med elever om forebyggelse og mestring af vold, kærestevold, alvorlige tanker om selvskadende adfærd, selvskadende adfærd, selvmordsforsøg og selvmord ud fra programmet Livet er en rejse. Ved følgeforskning kunne effekten måles på kort og på lang sigt.

2. Definition af begreber

2.1 Indledning

Der er meget stor forskel på, hvordan ministerier, kommuner, politikere, journalister og forskere anvender begreberne mistrivsel, psykisk mistrivsel og mental sundhed. Det gør det vanskeligt at få et samlet overblik over, hvordan de unge i Danmark egentlig har det. Både kommuner, uddannelsesinstitutioner, ministerier, styrelser og forskningsinstitutioner gennemfører undersøgelser, hvor fokus er rettet mod unges mentale sundhed, trivsel og mistrivsel. Desuden er der en del studerende, hvis forskningsprojekter eller afsluttende opgaver indeholder spørgsmål om sårbarhed, trivsel, selvskade og selvmordsforsøg.

Sundhedsstyrelsen (2011, s. 15) henviser til WHO's forståelse af begrebet mental sundhed. Begrebet dækker både en oplevelsesdimension og en funktionel dimension. Sundhedsstyrelsen (ibid.) definerer psykisk mistrivsel som "ikke at have det godt med sig selv og andre".

De unge, som skader sig selv eller forsøger at begå selvmord, har det ikke godt med sig selv og andre. De er sårbare og har alvorlige tanker om, at livet ikke er værd at leve. Nogle af dem realiserer deres tanker og begår selvmord. Der er i videnskabelige undersøgelser forskellige definitioner på en række af de nævnte begreber (Mehlum, 1994 og Møhl, 2005). Årsagerne hertil skal søges i divergerende synsvinkler på, hvad selvskadende handlinger og selvmordshandlinger egentlig er.

De begreber, som anvendes i den foreliggende rapport, har siden 2001 været defineret ens i Center for Selvmordsforsknings arbejde. Derved har vi kunnet følge udviklingen år for år.

2.2 Definitioner

2.2.1 Sårbarhed

Udgangspunktet er, at der i enhver årgang i en dansk skole sidder børn og unge, som grundet livsomstændigheder og livshistorier er sårbare. Sårbare unge defineres i denne sammenhæng som

"Unge, der inden for det sidste års tid har haft alvorlige, personlige, følelsesmæssige eller psykiske problemer, hvor de følte, de havde brug for professionel hjælp."

Sårbarheden udgør i sig selv en appel om hjælp, hvad enten den er udtrykt verbalt eller ej.

2.2.2 Selvmordstanker

Selvmodstanker omfatter ifølge Sundhedsstyrelsen (1998b) "et ret bredt spektrum spændende fra en kortvarig strejfende tanke til plagsomme, konstant tilstedeværende selvmordsovervejelser."

2.2.3 Intentional Self-Harm

Intentional Self-harm er en betegnelse, som anvendes i det internationale klassifikationssystem (ICD -10 Classification of Mental and Behavioural Disorders). Selvskade registreres under punkterne fra X60 til X84, hvor de første ni omfatter selvskade ved indtagelse af ikke-opioide smertestillende midler eller antireumatiske midler, mens de resterende 15 dækker selvskade ved brug af voldelige metoder (fx brug af skydevåben, hængning).

Nævnte internationale klassifikationssystem anvendes også i Danmark om de personer, som indbringes til sygehus efter forsøg på selvmord fx ved at skære sig i pulsåren, ved at indtage en overdosis medicin, ved at forsøge at hænge sig eller ved at springe fra højde. Definitionen retter fokus mod adfærden og ikke mod følelserne, hensigten eller konsekvenserne. De skadekort, som udfyldes ved indbringelse til hospital, danner grundlag for vurdering af, hvorvidt adfærden kan defineres som et selvmordsforsøg.

2.2.4 Selvmordsforsøg

I 1986 fremlagde WHO en definition på selvmordsforsøg, som i dansk oversættelse har følgende ordlyd:

"En handling uden dødelig udgang, hvor en person med vilje indtager en overdosis medicin eller lignende eller udviser anden ikke-vanemæssig adfærd, der vil være skadevoldende, hvis ikke andre griber ind, og hvor hensigten har været at fremme vedkommendes ønskede forandringer via handlingens forventede konsekvenser".

(Sundhedsstyrelsen, 1998a).

WHO's definition er tilstræbt værdineutral, således at den kan accepteres på tværs af kulturer, religioner og ideologier. Den tager udgangspunkt i selve handlingen, idet begrebet 'skadevoldende' anvendes, hvorimod intentionen om 'at dø' ikke nævnes. Imidlertid har WHO's definition givet anledning til overvejelser, idet 'attempted

suicide' dækker over en lang række handlinger, hvor selve handlingernes hensigter og metoder er vidt forskellige (Kerkhof, 2000). Der kan være tale om et mislykket selvmord, hvor hensigt og valg af metode har været et ønske om at dø, og hvor personen er varigt skadet som følge af sin handling. Begrebet dækker ligeledes de handlinger, hvor hensigten har været diffus, handlingen har været impulsiv, og valg af metode har været afhængig af den øjeblikkelige situation (fx hvilke piller der var i hjemmet).

Definitionen rummer endvidere et krav om, at adfærden ikke er vanemæssig, dvs. at personen ikke jævnligt, hyppigt eller tilbagevendende skader sig selv (fx ved et blandingsmisbrug i form af medicin og alkohol). I definitionen er der yderligere et krav om, at adfærden skal volde skade, hvis andre ikke griber ind. Som eksempel kan nævnes indgriben ved forsøg på at drukne sig eller indgriben efter indtagelse af overdosis, hvor personen er bevidstløs. Et tredje eksempel er indgriben ved forsøg på selvmord ved togpåkørsel.

I definitionen anvendes udtrykket "hvor hensigten har været at fremme vedkommendes ønskede forandringer via handlingens forventede konsekvenser." De ønskede forandringer kan fx være, at kæresten kommer tilbage, at ægtefællen ikke lader sig skille, eller at økonomiske forhold bringes i orden. De ønskede forandringer kan også være at blive fri for smerter, sygdom og lidelser, idet handlingens forventede konsekvenser er, at døden indtræder. Ønskede forandringer kan være vidt forskellige afhængige af personens livssituation, livshistorie, alder og fremtidigt livsperspektiv.

Nogle personer har gennemført adskillige selvmordsforsøg, hvor metoderne bliver mere og mere alvorlige (fx forsøg på at hænge sig eller skyde sig), hvorimod andre personer kun forsøger én enkelt gang. De anvender en metode og et tidspunkt, som minimerer risikoen for at dø, idet hensigten er en ganske anden nemlig et forsøg på at kommunikere behov for hjælp, opmærksomhed, pleje, omsorg eller placering af skyld.

I internationale sammenhænge har forskere og behandlere søgt at fremkomme med definitioner, hvor intentionen indgår. Samtlige definitioner lider imidlertid under det faktum ikke at være helt dækkende for de mange forskellige slags intentioner og handlinger, som ligger til grund for et selvmordsforsøg.

2.2.5 Selvmord

WHO anvender en definition af begrebet selvmord, som i sig ikke rummer en etisk stillingtagen til, om handlingen er rigtig eller forkert, god eller ond. Der er snarere tale om en værdineutral forklaring på, hvori handlingen består, hvilken effekt handlingen har samt formålet med handlingen. Selvmord er ifølge WHO's definition følgende:

”En handling med dødelig udgang, som afdøde, med viden eller forventning om et dødeligt udfald, havde foranstaltet og gennemført med det formål at fremkalde de af den døde ønskede forandringer.”

Sundhedsstyrelsen (1998a)

Sundhedsstyrelsens definition forudsætter ikke, at afdøde forud for sin handling havde et ønske om at dø, men ”kun at den afdøde skal have ønsket forandringer”. Begrundelsen herfor er, at det kan være meget vanskeligt at fastslå, hvad den afdøde klart havde forestillet sig resultatet af handlingen ville være. Derfor anvendes både begreberne viden og forventning.

WHO’s definition og den danske definition er renset for ethvert værdiladet udtryk, som kunne danne grundlag for etisk eller moralsk stillingtagen. Men selvmord er ikke værdineutralt set i et samfundsperspektiv, men er tværtimod omgærdet af en lang række etiske overvejelser og moralske vurderinger. Dette bliver tydeligt, hvis man anvender andre begreber for menneskets ønske om at ville dø samt dets handlinger i forbindelse hermed.

2.2.6 Selvmordsadfærd

Selvmordsadfærd er et begreb, som dækker en adfærd, hvorved en person verbalt, skriftligt eller på anden måde fremsætter trusler om at ville begå selvmord, forsøger at begå selvmord eller gennemfører selvmord.

2.2.7 Selvmordstruet

Begrebet selvmordstruet anvendes om mennesker, som udviser selvmordsadfærd eller som har alvorlige selvmordstanker, idet såvel tale, adfærd som tanker kan udgøre en risiko for selvmord.

2.2.8 Selvskade

Siden 2001 har Center for Selvmordsforskning anvendt følgende definition:

En handling uden dødelig udgang, hvor en person med vilje foretog sig én eller flere af følgende ting:

1. tog initiativ til handling (fx snitte sig selv, springe fra højde) med den hensigt at skade sig selv
2. indtog et stof udover den foreskrevne eller generelt anbefalede terapeutiske dosis
3. indtog et afslappende (recreational) eller ulovligt stof (drug) som en handling, som/hvilken personen anså for at ville være selvskadende

4. indtog et ikke-indtageligt objekt eller et stof

Selvskade ses i denne sammenhæng som et mere omfattende begreb end begrebet selvmordsforsøg. Definitionen er primært rettet mod det bevidste adfærdsmæssige (med vilje), uden at handlingen behøver at være gennemført (tog initiativ til handling). Endvidere skal hensigten med handlingen være at skade sig selv. I modsætning til definitionen af selvmordsforsøg behøver andre ikke at have grebet ind, og i definitionen af selvskade indgår ikke, at der skal være tale om ønskede forandringer som konsekvens af handlingen. Som eksempel på selvskade kan nævnes indtagelse af en overdosis piller (fx 30 Panodil) med den hensigt at skade sig selv, men som vedkommende senere kaster op.

2.2.9 Selvmutillerende adfærd

Begrebet selvmutillerende adfærd beskrives ofte i psykiatrien som en fejltilpasning eller fejludvikling og kan dække over en lang række andre betegnelser: parasuicide, wrist-cutting syndrome, cutters, deliberate selfharm (DSH), self inflicted violence (SIV), bodily harm, self-injury, self-destructive behavior, self-wounding, focal suicide og self-mutilation m.fl. I forskellige kulturer og forsknings-sammenhænge anvendes forskellige definitioner, men overordnet er der tale om en ikke livstruende, ikke suicidal selv-påført kropslig skade, som ikke er socialt accepteret. Selvmutillerende adfærd kan fx dreje sig om at skære sig, snitte sig, hindre sår i at hele eller kradse sig til dybe sår. Selvmutillerende adfærd adskiller sig fra selvmordsforsøg ved, at handlingen gentages igen og igen som en ritualiseret adfærd med den hensigt at dæmpe ubehageligt psykologisk pres. Hver ny selv-mutilation er en forstærkning af adfærd, som giver lystbetonet frihed fra smerte.

2.2.10 Vestlig, ikke-vestlig

I det her foreliggende projekt indgår begreberne vestlig og ikke-vestlig. Definitionen af begreberne er inspireret af Ministeriet for flygtninge indvandrere og integration

https://www.nyidanmark.dk/bibliotek/statistik/tal_og_fakta/2007/tal_og_fakta_november2007/html/chapter02.htm

- Vestlige lande: Alle EU-lande plus Andorra, Island, Liechtenstein, Monaco, Norge, San Marino, Schweiz, Vatikanstaten, Canada, USA, Australien og New Zealand.
- Ikke-vestlige lande: Alle øvrige lande.

Når der i den foreliggende rapport fx står, at en person har en vestlig baggrund betyder det, at personen er født og har statsborgerskab i et vestligt land samt at mindst én af forældrene er født og har statsborgerskab i et vestligt land.



Foto: Michael Stoltze

3. Mål, metode og deltagere

3.1 Indledning

Som nævnt tidligere har Center for Selvmordsforskning siden 1989 indsamlet data om selvmordsforsøg og fører Register for Selvmordsforsøg. Dataindsamlingen foregår på landets skadestuer/sygehuse og omfatter registrering af såvel bagvedliggende som udløsende faktorer for selvmordsforsøget.

Siden 2001 har Centeret indsamlet data om sårbare unge og unge, som alvorligt overvejer at skade sig selv, eller som har skadet sig selv eller forsøgt at begå selvmord. Dataindsamlingen foregår løbende på landets uddannelsesinstitutioner (folkeskoler, de gymnasiale uddannelsesinstitutioner og erhvervsskoler).

3.2 Mål

Den foreliggende undersøgelses mål er at afdække og belyse de 13-19 årige drenges/mænds og pigers/kvinders

- sårbarhed (mistrivsel), alvorlige tanker om selvskade, selvskade og udsættelse for vold
- kærestevoldsrelaterede årsager til selvskade / selvmordsforsøg
- udsagn om kærestevold

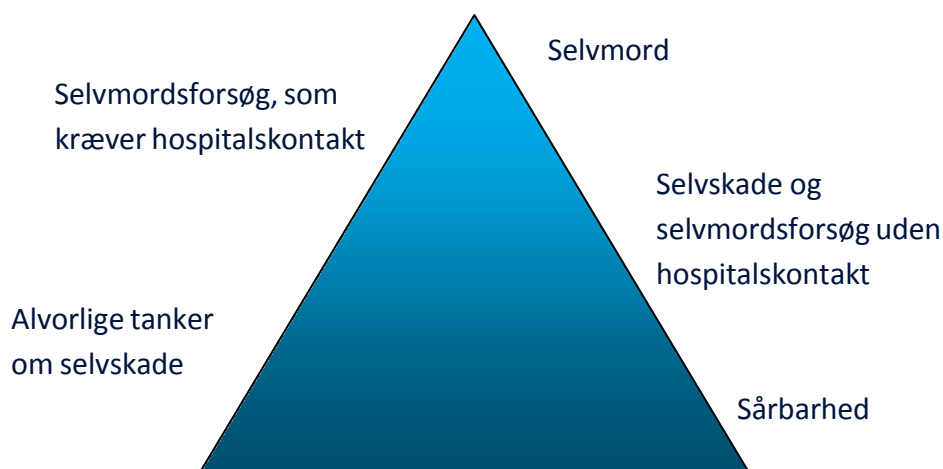
Desuden er det målet at afdække og belyse, hvilke hjælpemuligheder de unge vil benytte sig af, hvis de har brug for hjælp efter kærestevold eller overgreb.

3.3 Metode

3.3.1 Dataindsamling

Unge, som har forsøgt at begå selvmord og som kommer i kontakt med sygehus/hospital som følge af deres selvmordsforsøg, bliver registreret i et register: Register for Selvmordsforsøg. Men disse selvmordsforsøg er kun "toppen af isbjerget" (Fig. 3.1) (Zøllner, 2014). Mange unge er sårbare, har alvorlige tanker om at skade sig selv og skader sig selv. Hovedparten af disse unge kommer *ikke* til læge eller på sygehus som følge af deres selvskade. De bliver derfor ikke registreret, og den eneste måde, vi kan få viden om deres selvskadende adfærd på, er at spørge dem selv.

Fig. 1



3.3.1.1 Patientjournalersygehuse/hospitaler

Register for Selvmordsforsøg indeholder selvmordsforsøg i det tidligere Fyns Amt i perioden 1990-2010 med kontakt til et sygehus enten i form af en indlæggelse eller et skadestuebesøg på en somatisk eller psykiatrisk afdeling med kontakårsag EUW (selvmordshandling).

To medarbejdere fra Center for Selvmordsforskning indhenter data. Datagrundlaget udgør i denne rapport registreringer foretaget i år 2015 i Region Nord og i Region Sjælland. Ved indhentning af data foretages samtidig validering af data, idet begge medarbejdere gennemgår samme data for at opnå enighed omkring de forskellige variable, inden disse registreres i Registret.

3.3.1.2 Spørgeskemabesvarelser uddannelsesinstitutioner

Center for Selvmordsforskning har siden 2001 løbende gennemført spørgeskemaundersøgelsen *SAYLE – Undersøgelse af unges selvskadende adfærd*, også kaldet "Ungdomsbarometer". Dataindsamlingen i denne undersøgelse foregår således:

Skolelederne kontaktes med henblik på at træffe beslutning om, hvorvidt eleverne må deltage i undersøgelsen. Når skolerne har givet tilsagn om at deltage, bliver de bedt om at oplyse, hvor mange unge, der forventes at deltage i undersøgelsen. Herefter genererer Center for Selvmordsforskning et tilsvarende antal logins til et elektronisk spørgeskema og sender dem til skolerne. Centeret ved ikke, hvilke unge der bruger hvilke logins. På den måde er de unge sikret anonymitet.

Sammen med det nødvendige antal logins får skolerne information om, hvordan man kommer på nettet og i gang med spørgeskemaet, samt hvad de unge skal være opmærksomme på rent teknisk, når de udfylder spørgeskemaet.

Skolerne og uddannelsesinstitutionernes ledere er på forhånd lovet en tilbagemelding om, hvor mange procent af de deltagende elever, der:

- er sårbare
- har tanker om at skade sig selv
- har skadet sig selv

Når de unge er færdige med at besvare spørgeskemaerne, bearbejder Center for Selvmordsforskning data fra den enkelte skole eller uddannelsesinstitution, og hver skoleleder får en tilbagemelding.

3.4 Deltagere

I det nedenstående beskrives deltagerne i undersøgelsen fordelt på hhv. sygehuse og uddannelsesinstitutioner. Datasættenes begrænsede størrelse skyldes den korte periode, der er afsat til projektets gennemførelse.

3.4.1 Unge indbragt til sygehuse/hospitaler som følge af selvmordsforsøg

Der blev i indsamlingsperioden indsamlet data på fra selvmordsforsøgere på sygehuse i Region Nordjylland og i Region Sjælland.

3.4.2 Unge på uddannelsesinstitutioner

Der er i perioden marts til maj 2015 rettet henvendelse til de uddannelsesinstitutioner, som har elever i aldersgruppen 13-19 år med anmodning om, at eleverne deltager i undersøgelsen. Det er de enkelte skoleledere (og evt. skolebestyrelserne og lærere), som giver tilsagn om elevernes deltagelse. De skoler, som ikke svarede på henvendelsen er efterfølgende igen blevet kontaktet og anmodet om stillingtagen. Skolerne inviteres til mange forskellige undersøgelser og nogle skoler har i foråret 2015 deltaget i kommunale eller andre undersøgelser, hvilket afspejles i svarprocenten på skoleniveau.

27 uddannelsesinstitutioner har deltaget i undersøgelse. Tilsagn eller afslag om deltagelse skal ses i lyset af, om skolerne i de enkelte kommuner har deltaget i

lignende undersøgelser, der er ønsket af politikere eller af andre. Desuden skal tilsagn ses i lyset af, at skolerne kun har haft 3 md. til undersøgelsen. Nogle skoler foretrækker at deltage i undersøgelser efter sommerferien, idet der i efteråret er færre ferier og helligdage, ligesom der heller ikke er eksamen eller prøver.

I alt 1886 elever (957 drenge/mænd og 929 piger/kvinder) i alderen 13-19 år har deltaget.

I citaterne fra de unge er der rettet stavefejl.

4 Kærestevold og hjælp til eftervirkninger

De unge er blevet bedt om med deres egne ord at skrive, hvem der har udsat dem for det eller de voldelige overgreb. Og heraf fremgår det, at fysisk, psykisk eller seksuel vold udøves både af fremmede, kammerater, forældre, kærester og tidligere kærester.

4.1 Kærestevold

Af de unge, som har været udsat for psykisk, fysisk eller seksuel vold, er der 4,2 % (47 personer), som oplyser, at det er kæresten eller ekskæresten, som har udsat dem for volden (Tabel 4.1). Den unge kan i perioder have været udsat for såvel psykisk, fysisk som seksuel vold, i andre perioder udelukkende psykisk vold eller seksuel vold. Det fremgår af besvarelsene, at den psykiske vold vejer tungt. Fire ud af fem svarer, at deres ekskæreste har udsat dem for vold af psykisk karakter (fx at de er blevet ydmyget, truet, domineret, eller at de er blevet kaldt grove ting igen og igen). Kærestevold forekommer i de fleste tilfælde over for pigerne/kvinderne, men kærestevold findes også blandt drenge/mænd (12,8 %) (Tabel 4.1).

Næsten alle de unge, der har været udsat for en voldelig kæreste, har en vestlig baggrund, men volden findes også blandt de unge med ikke-vestlig baggrund.

Tabel 4.1

Udsat for kærestevold	
Af psykisk karakter	80,9%
Af fysisk karakter	31,9%
Af seksuel karakter	31,9%
Drenge/mænd	12,8%
Piger/kvinder	87,2%
Vestlig	97,9%
Ikke-vestlig	2,1%

De unge kan afkrydse hvilken type vold, de har oplevet, og kan samtidig skrive, hvem der har gjort det. Antallet af kærestevoldstilfælde kan være underrepræsenteret, idet ikke alle vælger at skrive, hvem der har udøvet volden.

Da flere personer kan have udført en bestemt type vold (psykisk, fysisk eller seksuel), er det ikke muligt at få et præcist billede af, hvad kærestevolden typisk består af, isoleret set. De data, der hentes på kærestevoldsudsatte i Tabel 4.2 – 4.4 overstiger derfor også den egentlige procentdel. Kun Tabel 4.4 med seksuel kærestevold består af tilfælde, hvor kæreste/ekskæreste er nævnt og *ingen* andre personer.

Den psykiske type kærestevold, som de unge oftest udsættes for, er sygelig jalousi (82 %). Dette ses også tydeligt, når de unge uddyber deres svar. Næsten to ud af tre, som har været udsat for psykisk kærestevold, har oplevet at blive udsat for nedsættende kritik, og 61 % er enten blevet truet eller domineret (Tabel 4.2).

Tabel 4.2

Psykisk kærestevold	
Er blevet kaldt grove ting igen og igen	42%
Udsat for meget nedsættende kritik	63%
Er blevet truet eller domineret	61%
Er blevet overvåget og forfulgt	29%
Er blevet udsat for sygelig jalousi	82%
Er blevet ydmyget foran andre	55%
Er blevet ignoreret hele tiden	53%
Er blevet isoleret fra familie og venner	32%

De unge, som udsættes for fysisk vold, oplever oftest at blive slået eller sparket, mens rusken og skubben eller det at blive kastet op mod en væg opleves næsten lige så hyppigt (80 %). Knap halvdelen, som har været udsat for fysisk kærestevold, har oplevet et kvælningsforsøg (Tabel 4.3).

Tabel 4.3

Fysisk kærestevold	
Er blevet skubbet eller rusket	80%
Er blevet sparket eller slået	87%
Kastet op mod væg eller ned ad trappe	80%
Er blevet udsat for kvælningsforsøg	47%
Er blevet angrebet med kniv eller våben	7%

Ved seksuel kærestevold oplever de unge i høj grad at blive krænket seksuelt eller at blive tvunget til at deltage i seksuelle aktiviteter, som de ikke selv har lyst til. Næsten hvert andet tilfælde med seksuel kærestevold har været voldtægt eller et forsøg på voldtægt (Tabel 4.4).

Tabel 4.4

Seksuel kærestevold	
Nogen har vist intime billeder af dig til andre – fx på nettet	40%
Er blevet krænket seksuelt, fx berørt på intime steder mod din vilje	73%
Er blevet truet til sex	40%
Er blevet voldtaget eller forsøgt voldtaget	47%
Er blevet tvunget til at deltage i seksuelle aktiviteter	67%

Nogle af de unge skriver om, hvordan deres eks-kærester har udsat dem for psykisk vold.

"Min ekskæreste udsatte mig for trusler. Han overvågede og forfulgte mig efter vores brud. Det var ham, der udsatte mig for sygelig jalousi, som resulterede i, at han isolerede mig fra mine venner, bl.a. ved ikke at tillade, at jeg tog med til fester. Denne kæreste var jeg sammen med for 2 år siden (jeg var 16 år dengang). Jeg er for nyligt blevet ydmyget af en anden ekskæreste, som hældte øl ud over mig til en fest og spyttede på mig." (18 årig kvinde, vestlig baggrund).

"Min eks-kæreste var dødeligt jaloux." (19 årig mand, vestlig baggrund).

"En gammel eks-kæreste sendte mig trusler, i blandt dem var der også dødstrusler og var meget jaloux" (17 årig pige, vestlig baggrund)

Den fysiske vold udøves i flere tilfælde i forbindelse med jalousi.

"Min daværende kæreste. Han var meget voldelig, og hvis nogen fyre kiggede efter mig, kunne jeg se frem til slag når jeg kom hjem." (18 årig kvinde, vestlig baggrund).

"Min eks kæreste maste mig op af en væg." (18 årig kvinde, vestlig baggrund).

"En jaloux kæreste angreb mig da jeg bare talte med hans kæreste som venner." (17 årig pige, vestlig baggrund).

Den seksuelle vold, som ekskæresten har udøvet, drejer sig ofte om at blive tvunget til sex eller andre overgreb. I de fleste tilfælde skriver den unge, at han eller hun overgav sig.

"Min ekskæreste blev ved med at presse på, indtil at jeg overgav mig, selvom vi havde haft sex flere gange den dag, og jeg havde ondt. Han var ofte kontrollerende og dominerende, grænsende til voldelig, så jeg endte med at overgive mig. Da han udførte sammenlejet græd jeg, og det endte med at han stoppede det. (18 årig kvinde med vestlig baggrund).

"Som sagt har jeg haft en meget voldelig kæreste og eks-kæreste (...). Når han ville, så ville han (...). Om jeg ville det eller ej. Han begyndte at give mig lussinger, der kom også en næve en gang, men blev ved til jeg sagde "okay". (18 årig kvinde, vestlig baggrund).

"Jeg blev spurgt af min kæreste, og jeg er ikke så god til at sige nej, så jeg gik med til det, men ville ikke." (14 årig pige, vestlig baggrund).

Nogle af de unge skriver om, at de tidligere har været udsat for seksuelle overgreb, og at de også i deres liv har været udsat for psykisk vold fra andre tidligere kæresten.

"Igen eks-kæresten... Dog har jeg også haft én voldelig kæreste..." (18 årig kvinde, vestlig baggrund).

I en del tilfælde indeholder volden både et fysisk, psykisk og seksuelt aspekt, som både kan være foregået på samme tid eller over en længere periode.

"Min ekskæreste har været ekstrem voldelig igennem vores 2 år lange forhold." (18 årig kvinde, vestlig baggrund).

4.2 Truet eller tvunget til sex

De unge, som har svaret, at de er blevet tvunget til sex, er blevet bedt om med deres egne ord at skrive, hvordan de er blevet truet eller tvunget til sex. Af de unges beskrivelser fremgår det, at en del er bange for at miste kæresten, andre giver efter,

fordi de er bange for den følelsesmæssige kulde, der kan være konsekvensen af deres afslag, og andre erfarer, at et afslag bliver til voldtægt.

"Jeg var meget forelsket i ham, og jeg ville gøre alt for ham. Det vidste han godt, og derfor brugte han det imod mig. Han skrev til mig, om jeg ville have sex, og da jeg så sagde nej, blev han sur og begyndte at true mig med alt muligt. Det skete også tit når vi var sammen, at han rørte mere ved mig, end jeg synes var rart. Og når jeg så prøvede at sige stille fra, så ignorerede han det fuldstændig og fortsatte bare. Han var et år ældre end mig, og jeg turde derfor ikke sige ham imod, sådan for alvor."(15 årig pige, vestlig baggrund).

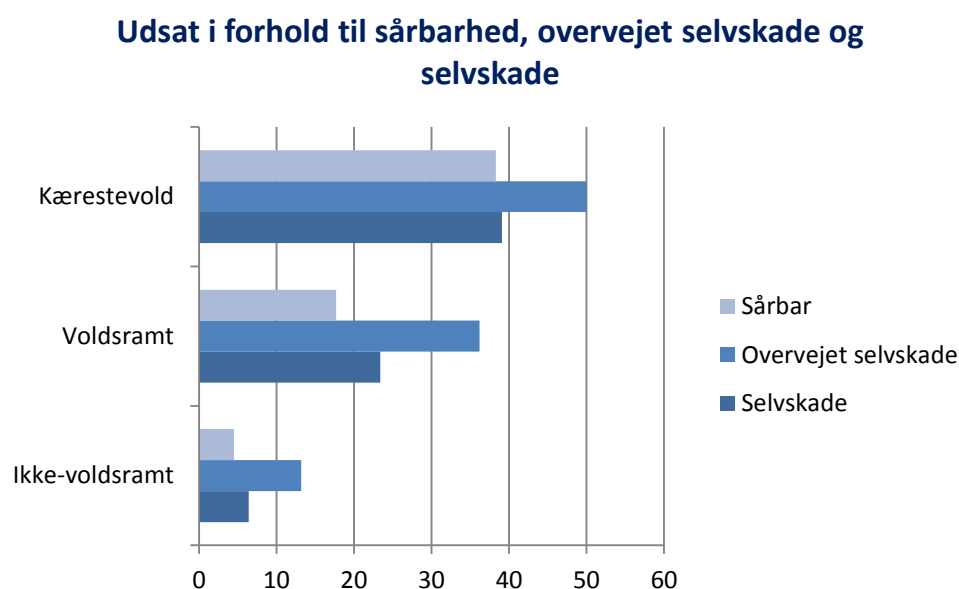
"Jeg var bange for at miste min kæreste, og det var mit første rigtige forhold så vidste ikke hvordan et rigtigt forhold var." (17 årig pige, vestlig baggrund).

"Han [ekskæresten] truede med at slå og tæve mig og ville sørge for, at jeg ikke ville kunne se mit ansigt uden ridser og ar." (18 årig kvinde, vestlig baggrund).

4.3 Følgerne af kærestevold

For nogle af de unge, som har været eller er udsat for kærestevold, har det store konsekvenser. Følgerne kan være selvmordstanker, selvskadende adfærd og/eller selvmordsforsøg.

Fig. 4.1



Som det fremgår af Fig. 4.1 har knapt 40 % af de unge, som *har* været udsat for kærestevold skadet sig selv.

Endvidere fremgår det af Fig. 4.1, at halvdelen af de unge, som *har* været udsat for

kærestevold, alvorligt har overvejet at skade sig selv.

Nogle af disse unge har *før* eller *efter* kærestevolden haft en selvskadende adfærd måske på grund af helt andre forhold i deres liv end vold fra en kæreste. De kan have taget en overdosis piller eller skåret sig på grund af begivenheder i nærmeste familie, i skolen eller i fritiden.

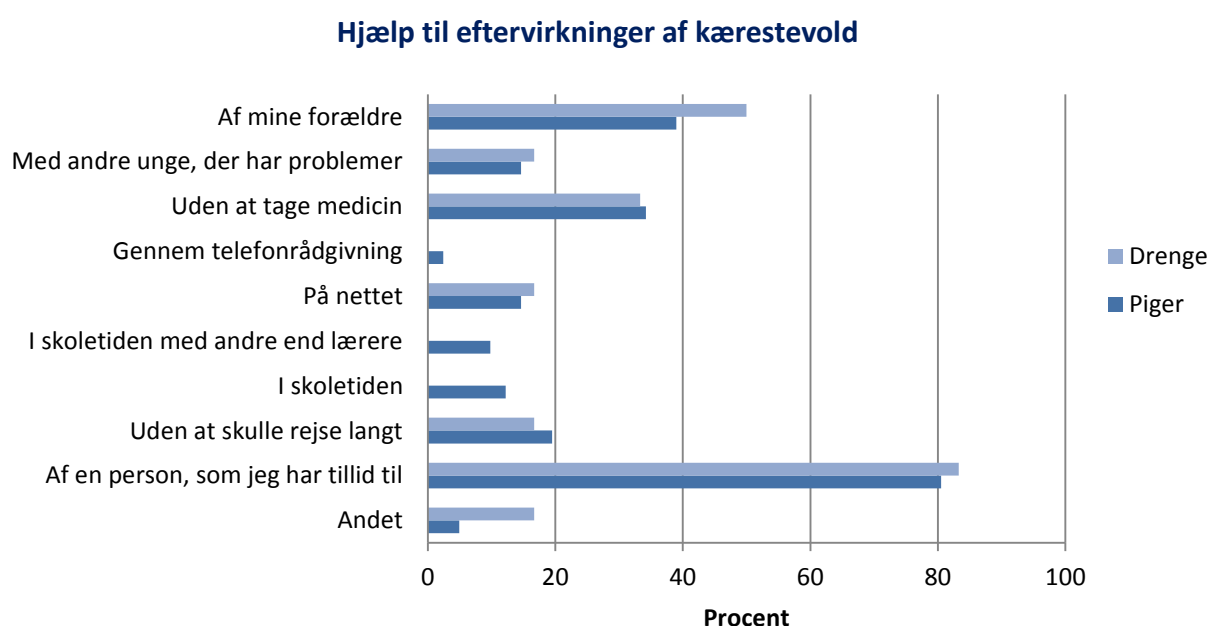
Desuden fremgår det af fig. 4.1, at hver femte af de unge, som har været udsat fra psykisk, fysisk eller seksuel vold fra en *anden* person, har skadet sig selv

4.4 Hjælp til eftervirkninger

De unge, som har været udsat for kærestevold, har brug for hjælp. De er derfor blevet bedt om at give udtryk for, hvordan de gerne vil have hjælp til at klare deres problemer. Besvarelsene (Fig. 4.2) er opdelt i køn og procent. Det skal bemærkes, at antallet af drenge/mænd er seks og antallet af piger er 41.

Af besvarelsene fremgår det, at tillid er afgørende (Fig. 4.2) for såvel drenge/mænd som for piger/kvinder. Det kan være meget vanskeligt at sætte ord på et overgreb, og det kan kun ske, hvis den unge har tillid til den person, de fortæller det til. Når tilliden vejer så tungt, skal det også ses i lyset af, at kærestevold indeholder et tillidsbrud, som har gjort den unge ekstra sårbar. En person, de måske har været meget forelsket i, har misbrugt deres tillid, og mistilliden er sat i stedet.

Fig. 4.2



Desuden skal besvarelserne ses i lyset af, at en stor del af de unge har alvorlige tanker om at skade sig selv eller har forsøgt at begå selvmord, hvilket er svært at tale om, da emnet er tabubelagt. Det kan være meget, meget vanskeligt at fortælle om flere tabubelagte forhold (kærestevold, selvskadende adfærd, selvmordsforsøg) til en person, hvis den person, der skal hjælpe, ikke er bevidst om, at den unge vover sig frem for at blive imødekommet.

Mindre end halvdelen giver udtryk for, at de gerne vil have hjælp af forældrene. Drengene/mændene i lidt større grad end pigerne/kvinderne. Den relativt lave andel kan skyldes usikkerhed i forhold til, hvordan forældrene vil reagere – især hvis der også er tale om tanker om selvskade eller selvskadende adfærd. Ikke alle forældre kan magte at høre, at deres barn ikke har lyst til at leve, og ikke alle forældre reagerer ved at opfordre den unge til at fortælle mere om deres tanker og adfærd (Zøllner, 2002). Nogle forældre kan blive så forfærdede, at de siger, at de ikke kan holde ud at høre på det. Forældrenes afmagt i disse situationer hjælper ikke den unge.

Kun ganske få unge ønsker hjælp gennem telefonrådgivning (udelukkende piger), og få vil have hjælp på nettet. De elektroniske midler er let tilgængelige, og de unge er vant til at bruge dem. Men det er ikke den form for hjælp, de unge vil have. De kan ikke ud af en telefonsamtale tolke personens nærvær og tilstedeværelse. Deres erfaringer med de elektroniske medier kan måske netop være årsagen til, at telefon og net vælges fra – det er anonymt og giver ikke nødvendigvis følelsen af nærvær. Det kræver tid, ro og nærvær at fortælle om så intime og private ting som kærestevold.

Der er mange muligheder for telefonisk rådgivning for unge, og der er mange steder, de unge kan få hjælp via nettet. For blot at nævne nogle få hjælpemuligheder: Livslinien, Børnetelefonen, Danner, Børn, Unge og Sorg, Ventilen, Psykiatrifonden og Regionale Centre for Selvmordsforebyggelse. Desuden kan de unge få hjælp ved at henvende sig til praktiserende læger samt til præster.

Sidstnævnte faggruppe har flere steder i landet oprettet lokale støttemuligheder, og præsterne er tilgængelige 24 timer i døgnet og er underlagt tavshedspligt. En del unge går til konfirmationsforberedelse, men uanset om det er i forbindelse med konfirmationsforberedelse eller ej, har præster en mulighed for at være en samtalepartner. Kærestevold kan være en del af et større tema om, hvordan man behandler hinanden, og hvor diskussionen kan tages i trygge rammer. Såfremt det drejer sig om unge under 18 år har præsterne skærpet indberetningspligt, hvilket

kan være en udfordring for en fortrolig samtale mellem en præst og et ungt menneske, som har været udsat for kærestevold.

Endelig kan unge henvises til psykologer, psykoterapeuter, psykiatere, eller de kan henvende sig til studievejledere, socialrådgivere og sundhedsplejersker. Rundt om i landet er der flere lokale/kommunale hjælpemuligheder til de unge.

Der er muligheder for hjælp såvel elektronisk som fagligt, men set ud fra de unges piger/kvinders og drenge/mænds besvarelser (Fig. 4.2) ønsker de hjælp af en person, de har tillid til. Tillid kan ikke kræves af den unge. Kendsgerningen er, at den unge blotter sig i samtalen, vover sig frem, og såfremt tilliden misbruges, kan tillidsbruddet få afgørende konsekvenser.

4.5 Overvejelser om hjælp

Resultaterne viser, at det er nødvendigt at forebygge kærestevold og vold fra anden person, idet volden kan føre til selvskade og selvmordsforsøg. Det kræver tid, ro og nærvær at fortælle om så intime og private ting som kærestevold, og det er tabu at tale om selvmordsadfærd.

Center for Selvmordsforskning forestod i perioden 2005 til 2010 afprøvningen af et program i Danmark, Livet er en rejse, der oprindeligt er udviklet i New Zealand. Livet er en rejse er et forebyggelsesprojekt, som blev igangsat i 2005 ved Center for Selvmordsforskning med støtte fra Egmont Fonden og Socialministeriet. I 2010 blev projektet afsluttet grundet manglende bevillinger.

Livet er en rejse er et gruppe-undervisningsforløb hvis grundtema er, at unge mennesker skal lære at håndtere de vanskeligheder de kommer ud for. At de skal have en tro på og en tillid til, at de klarer sig godt. Der fokuseres på, at styrke og forstærke de unges ressourcer og ikke på problemer og underskud.

De sårbare unge identificeres på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse (fx som det spørgeskema, de unge i denne undersøgelse har svaret på) og tilbydes deltagelse i samtaler med andre sårbare unge i skoletiden på uddannelsesinstitutionen, således at de unge har mulighed for at få relationer på tværs af klasser men på samme skole. I samtalerne trænes de unges mestringsstrategier. De lærer at modtage hjælp og støtte og kompensere for deres svage sider, således at de kan indgå i et socialt netværk som værn mod mistrivsel, sårbarhed, alvorlige tanker om selvskade og selvmord. De får livsmod og livsduelighed til at magte de problemer og udfordringer (fx eftervirkninger af kærestevold), de står i, og de får indsigt i, hvordan de fremover forebygger at komme i lignende situationer.

Følgeforskning af Livet er en rejse i Danmark viste i 2010 en god effekt. 179 unge havde gennemført forebyggelsesforløbet. 77 % af dem havde ikke overvejet at skade sig selv inden for den seneste måned. 84 % havde ikke skadet sig selv inden for den sidste måned. 96 % gav udtryk for, at forebyggelsesprogrammet havde været gavnligt for dem. Endvidere blev der fulgt op på effekten efter 3 måneder og 9 måneder. Effekten var stadig god.

WHO anbefaler, at forebyggelse af selvmord og selvskadende adfærd blandt unge sker på skolerne. En ny undersøgelse fra Sverige viser en stor effekt af selvmordsforebyggelse gennemført i undervisningssammenhænge.

Center for Selvmordsforskning indsamler fortløbende data om unges sårbarhed, tanker om selvskade, selvskade og selvmordsforsøg. Skolelederne får tilbagemeldinger om elevernes selvskadende adfærd, men derudover har Centeret ikke mulighed for at bidrage til forebyggelse. I stedet henviser vi til de regionale forebyggelsescentre.

Center for Selvmordsforskning har stadig licensrettighederne til forebyggelsesprojektet Livet er en rejse.

4.6 Forebyggelse af vold/kærestevold og hjælp til eftervirkninger

Forebyggelse og hjælp til eftervirkninger kunne gennemføres ved at udvide det allerede etablerede og igangværende samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne og Center for Selvmordsforskning. Dette kunne ske ved en revision og opdatering af programmet Livet er en rejse og ved, at et udgående team foretog

- introduktion til undersøgelsen for elever, lærere, skoleledere, forældre
- tilbagemeldinger om resultater til leder, skolebestyrelse, klasselærere
- samtaler med elever om forebyggelse og mestring af vold, kærestevold, alvorlige tanker om selvskadende adfærd, selvskadende adfærd, selvmordsforsøg og selvmord ud fra programmet Livet er en rejse.
- samtaler med skoleledere/skolebestyrelser/lærere om hjælp i lokalområdet
- opfølgning på elevplan, fastholdelse af kontakt til de unge (vedligeholdelse af tilliden).

Ved følgeforskning kunne effekten måles på kort og på lang sigt.



Foto: Michael Stoltze

5 Unge indbragt på sygehus og unge under uddannelse

5.1 Data om unge indbragt til sygehus

Af alle de data, som er indsamlet på sygehuse i Region Nordjylland og i Region Sjælland i den periode, der er afsat til projektets gennemførelse, er der ingen unge i aldersgruppen 13-19 år, som er indbragt på sygehus med selvmordsforsøg som følge af kærestevold.

5.2 Data om unge på uddannelsesinstitutioner

Som nævnt i afsnit 3 er der i foråret 2015 indsamlet data fra 1886 elever i alderen 13-19 år. Det fremgår af tabel 5.1, at der er en næsten ligelig fordeling mellem drenge og piger.

Tabel 5.1

Elever fordelt efter køn, vestlig / ikke vestlig og familieforhold

Køn		
	Drenge/mænd	50,7%
	Piger/kvinder	49,3%
Alder		
	13 år	8,1%
	14 år	16,6%
	15 år	14,6%
	16 år	19,2%
	17 år	20,6%
	18 år	13,5%
	19 år	7,4%
Vestlig / ikke-vestlig		
	Vestlig	94,2%
	Ikke-vestlig	5,6%
Bor det meste af tiden		
	Med begge forældre	60,1%
	På skift hos min mor og far	8,7%
	Min mor og stedfar/papfar/mors kæreste	8,5%
	Min mor	13,5%
	Min far	2,6%
	Under andre boligforhold	6,6%

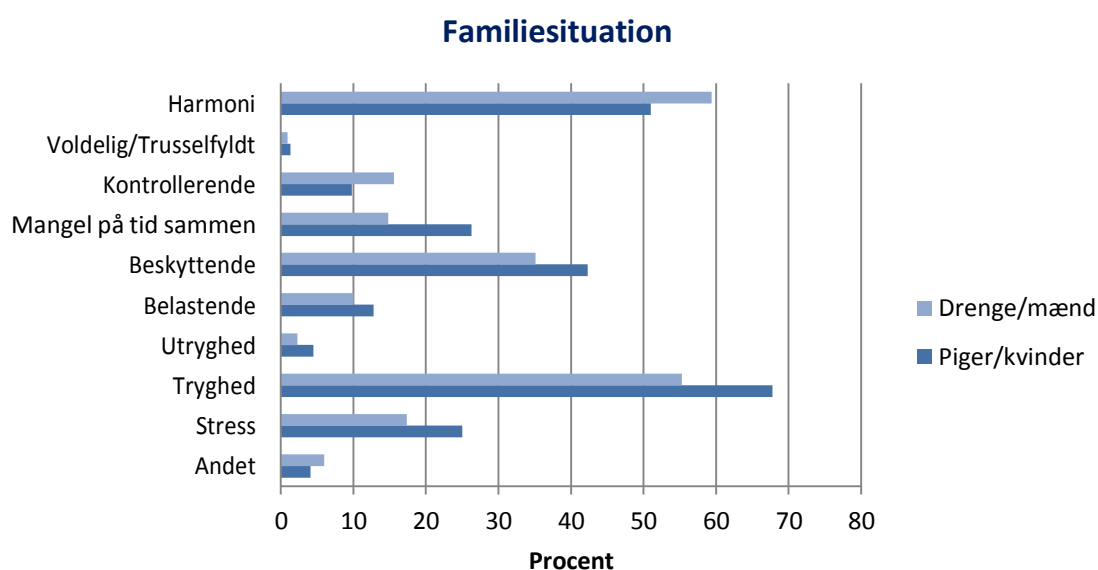
Det er primært elever i alderen 14-18 år, som har deltaget i undersøgelsen, og hovedparten af de unge har en vestlig baggrund. Mere end hver tredje af de unge bor ikke sammen med begge forældre, og af denne gruppe bor flest alene med mor. Skolebørnsundersøgelsen fra Statens Institut for Folkesundhed (2014) viser, at 74 % lever i en traditionel familieform, mens 17 % lever i en eneforsørgerfamilie. I den her foreliggende undersøgelse er der procentvis færre, som bor sammen med begge forældre.

Besvarelsene er fordelt med 33,2 % fra folkeskoler, 24,9 % fra Frie grundskoler, 33 % fra gymnasiale uddannelser, 1,6 % erhvervsuddannelserne. De øvrige besvarelses er fra andre uddannelser. Der er en næsten ligelig fordeling på køn for hver uddannelse.

5.3 Nuværende familiesituation

De unge er blevet bedt om at svare på hvilke ord, der bedst passer på deres nuværende familiesituation, og de har haft mulighed for at sætte mere end ét kryds. Det overordnede billede af de unges besvarelses fremgår af fig. 5.1.

Fig. 5.1



Ses der nærmere på de unges besvarelses, viser det sig, at 81,6 % angiver, at de lever i en familiesituation, som er beskyttende, præget af tryghed eller harmoni. I modsætning hertil mener 13,0 %, at deres nuværende familiesituation er voldelig, fyldt med trusler, belastende eller utryg.

6 Sårbarhed, overvejelser om selvskade og selvskade

6.1 Sårbarhed

Spørgsmålet om sårbarhed lyder: "Har du inden for de sidste 12 måneder haft alvorlige personlige, følelsesmæssige eller psykiske problemer, hvor du følte du havde brug for professionel hjælp (f.eks. læge, socialrådgiver, psykolog, psykiater, telefonrådgivning). Svarmulighederne er ja, nej.

12,9 % er sårbare, og som det fremgår af tabel 6.1 er de sårbare især at finde blandt pigerne.

Tabel 6.1

Andelen af sårbare fordelt på køn og vestlig, ikke-vestlig	
I alt	12,9%
Drenge/mænd	5,8%
Piger/kvinder	20,3%
Vestlig	12,8%
Ikke-vestlig	16,2%

Langt de fleste (63,0 %) af de sårbare unge, som svarer, at de har brug for hjælp fra f.eks. læge, socialrådgiver, psykolog, psykiater, telefonrådgivning har en ikke-vestlig baggrund. Det er desuden værd at bemærke, at 36,0 % af de sårbare drenge giver udtryk for, at de har brug for hjælp. Ser vi tilbage i undersøgelser blandt sårbare unge (Zøllner, 2011), har drengene været mere tilbageholdende med at ønske hjælp.

6.2 Alvorlige overvejelser om selvskade

Spørgsmålet lyder: "Har du nogensinde alvorligt tænkt på at skade dig selv, uden at gennemføre det? (fx fordi du havde det psykisk dårligt). Svarmulighederne er: Nej, Ja en enkelt gang, Ja, flere gange.

Ikke overraskende er det især pigerne, som alvorligt har overvejet at skade sig selv. Mere end hver tredje pige svarer bekræftende på overvejelse om at skade sig selv uden at gennemføre det (Tabel 6.2). Undersøgelse fra 2001 og frem (Zøllner, 2014)

viser, at andelen af unge, som har overvejet at skade sig selv har været svingende gennem årene. Mere end hver tredje pige/kvinde med ikke-vestlig baggrund har alvorligt overvejet at skade sig selv.

Tabel 6.2

Overvejelser om selvskade	
I alt	27,3%
Drenge/mænd	17,2%
Piger/kvinder	37,5%
Vestlig	26,9%
Ikke-vestlig	34,7%

6.3 Selvskade

Det spørgsmål, de unge svarer på, har følgende ordlyd: "Har du nogen sinde skadet dig selv med vilje, fordi du havde det psykisk dårligt eller ville dø?" Svarmulighederne er: Nej, Ja en enkelt gang, Ja, flere gange.

I alt 17 % har skadet sig selv, og den selvskadende adfærd ses især blandt pigerne. Der er en ligelig fordeling af selvskade blandt unge med vestlig baggrund og ikke-vestlig baggrund (Tabel 6.3).

Tabel 6.3

Selvskade	
I alt	17,0%
Drenge/mænd	8,4%
Piger/kvinder	25,6%
Vestlig	16,9%
Ikke-vestlig	16,8%

7 Psykisk, fysisk eller seksuel vold

Kærestevold er beskrevet i kap. 4. I dette kap. 7 afdækkes og belyses den psykiske, fysiske eller seksuelle vold, de unge har været udsat for af andre end kæreste eller ekskæreste.

Mere end halvdelen af de 13-19 årige svarer, at de har været udsat for psykisk vold, og denne vold findes i større udstrækning blandt pigerne og blandt unge med vestlig baggrund (Tabel 7.1) end blandt unge med ikke-vestlig baggrund. En tredjedel har været udsat for fysisk vold, men her er det i større udstrækning drengene, som svarer, at de har oplevet fysisk vold. En tredjedel af de unge med ikke-vestlig baggrund har erfaringer med fysisk vold. Seksuel vold ses mere blandt piger end blandt drenge. Knap hver femte pige svarer, at vedkommende har erfaret seksuel vold, og der er procentvis dobbelt så mange med vestlig baggrund (13,3 %) i forhold til unge med ikke-vestlig baggrund (6,7 %), der har været udsat for seksuel vold (Tabel 7.1)

Tabel 7.1

Andel udsat for psykisk, fysisk og seksuel vold fordelt på køn og vestlig, ikke-vestlig baggrund

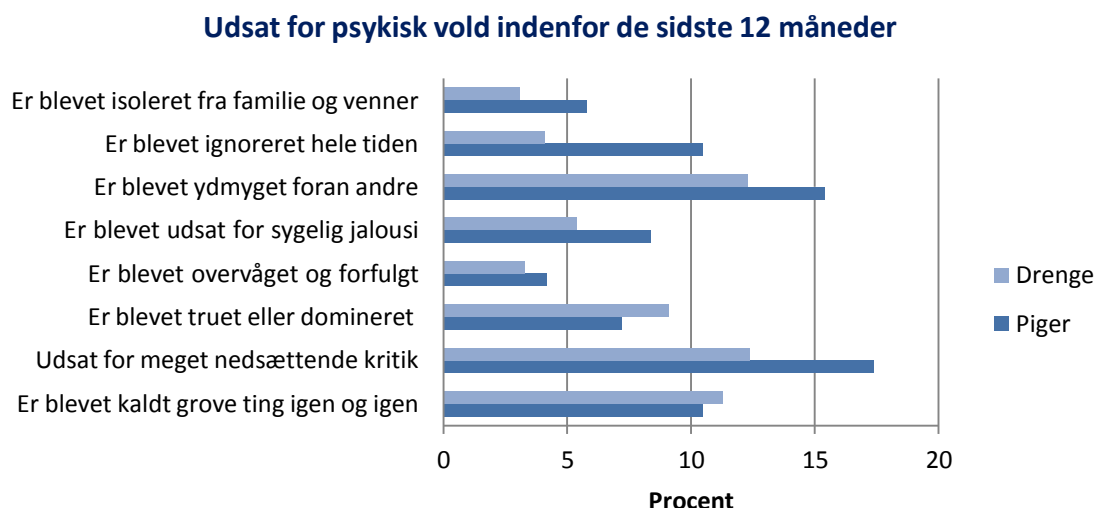
Psykisk vold		
	I alt	52,2%
	Piger/kvinder	56,2%
	Drenge/mænd	48,3%
	Vestlig	52,2%
	Ikke-vestlig	50,5%
Fysisk vold		
	I alt	31,6%
	Piger/kvinder	26,4%
	Drenge/mænd	36,7%
	Vestlig	31,5%
	Ikke-vestlig	33,3%
Seksuel vold		
	I alt	12,9%
	Piger/kvinder	18,6%
	Drenge/mænd	7,4%
	Vestlig	13,3%
	Ikke-vestlig	6,7%

7.1 Psykisk vold

Til den psykiske vold hører bl.a. de forhold, som fremgår af Fig. 7.1. De unge er blevet bedt om at sætte ét eller flere krydser ud for det, som er sket for dem. Svarmulighederne er ja, inden for de sidste 12 måneder, ja for mere end et år siden og nej.

Af Fig. 7.1 fremgår det, hvilke former for psykisk vold de unge har været udsat for inden for de seneste 12 måneder. Nedsættende kritik eller ydmygelse foran andre er særligt at finde blandt pigerne, hvorimod drengene i større udstrækning end pigerne svarer, at de er blevet kaldt grove ting igen og igen.

Fig. 7.1



De unge er blevet bedt om, at skrive med deres egne ord om den psykiske vold, de har været udsat for, og der er mange, som giver udtryk for de tanker og følelser, de går med. Det er tilsyneladende vigtigt for dem at skrive nærmere om de livsbegivenheder, de har været udsat for og hvilke reaktioner, disse begivenheder har udløst.

Er blevet isoleret fra familie og venner

Det er værd at bemærke, at mange unge skriver om, at de er blevet isoleret fra familie og venner. Uvenskab i familien fylder meget hos de unge, og mange af dem gør sig tanker om, hvad familie egentlig er, og hvad familie betyder.

"Jeg snakker stort set ikke med min familie i og med, at der har været nogle uenigheder (...), men jeg tror, det har givet mig et forkert syn på familie, for jeg mener, at du får en familie fra du bliver født, du vælger den ikke selv, men du er tvunget til at elske dem!" (19 årig mand, vestlig baggrund).

"Min storebror er flyttet hjemme fra for flere år siden men han er blevet uvenner med min far så han kommer ikke og besøger os mere" (14 årig pige, vestlig baggrund).

"Jeg har selv isoleret mig fra min familie, men er begyndt at åbne op og er helt fin igen, men det er små ting, for jeg elsker både min far og mor, men hos min far er der næsten aldrig noget galt eller nogen skænderier, men hos min mor er der nogle gange nogle skænderier, men det har vi talt om og er begyndt at gøre noget ved. Jeg er ikke så isoleret, som jeg var for et år siden". (15 årig dreng, vestlig baggrund).

"På min mors side af familie er der meget familiestrid, så jeg har ikke rigtig nogen kontakt til dem." (16 årig pige, vestlig baggrund).

Skilsmisserne fylder meget i de unges liv, og de skriver en del om de vanskeligheder, de oplever, når forældrene er uenige om, hvor de unge skal bo. Desuden giver de udtryk for, at det er vanskeligt for dem at forholde sig til de nye parforhold, forældre indgår i efter en skilsmisse. Udsagnene skal ses i forhold til, at der er 39,9 %, som ikke bor sammen med begge forældre.

"Jeg har været på efterskole i 1 år og derefter på kost-gymnasium i 1/2 efter. Jeg kan ikke få det til at fungere med min familie, så jeg er hjemme så lidt som muligt, og eller sidder jeg alene på mit værelse for at undgå skænderier" (17 årig pige, vestlig baggrund).

"Jeg blev isoleret fra min far, da der var problemer mellem mine forældre" (17 årig pige, vestlig baggrund).

"Jeg har valgt, at vælge min far fra pga. svigt og en masse andet, og det resulterede i, at min stedmor og så ældre søstre ikke vil have noget med mig at gøre" (16 årig pige, vestlig baggrund).

Er blevet ydmyget foran andre

"Ydmyget er måske et stort ord, men i mit teenager hoved, er der en del ting, der for mig er ydmygende -især, da jeg er meget utryk i de fleste sociale situationer. Men de hændelser som jeg referer til har faktisk været forårsaget af mine venner. De har ikke gjort det for at ville mig ondt med vilje, men jeg fandt det stadig ydmygende og pinligt. Det har mest været fordi, de ikke ville stoppe, når jeg har sagt nej. Der er også en del personer i min familie, bl.a. min far og bror, der har et stort temperament og nogen gange (...) blevet meget vred offentligt, hvilket har været ekstremt ydmygende." (15 årig pige, vestlig baggrund).

Ydmygelserne kan bestå af et fysisk overgreb, men kan også forekomme på internettet.

"Der var engang for at halvt år siden, hvor en fra min klasse trak mine bukser og underbukser ned foran halvdelen af klasse." (13 årig dreng, vestlig baggrund).

"Min ekskæreste samt tilfældige fyre over internettet har kritiseret mig. Det er ikke noget jeg har taget til mig, da jeg ikke kender størstedelen af dem, og de udelukkende svinede mig til, fordi jeg sagde nej tak til at gå på date med dem. Min ekskæreste var bare sur på mig." (18 årig kvinde, vestlig baggrund).

"Der går en dreng på overgangen som har skrevet alt om min familie og nedgjort min mor og mit privat liv." (14 årig pige, vestlig baggrund).

Der er nogle unge, som griber til selvtægt og selv udøver vold.

"Min lillesøster blev overfaldet sidste år i maj, hvor hun blev slået og sparket. Jeg var meget hævngherrig, så derfor valgte jeg (imod mine forældres råd) at tæve ham, der overfaldt hende, der er mit kød og blod. Jeg lavede en gruppe med nogle venner, og en dag efter skole, tog vi over til broen nede ved skoven i (...), og ventede til han kørte forbi. Men det gjorde han ikke. Vi sporede hans telefon, og fandt ud af, at han var i en lejlighed over (...)-butikken. Han bor her i (...), og når jeg engang imellem ser ham, overvejer jeg om jeg skal gå løs på ham. Jeg var bange, på min lillesøsters vegne, ikke på min egen". (14 årig dreng, vestlig baggrund).

Er blevet udsat for sygelig jalousi

Den sygelige jalousi findes blandt veninder og tidligere veninder.

"Blot en veninde som har været meget jaloux på mig og prøvet at udstille mig." (18 årig kvinde, vestlig baggrund).

"Min gamle bedsteveninde var meget jaloux på mig hele tiden. Og det endte med at blive ret brutalt, og hun gjorde disse ting ved mig." (13 årig pige, vestlig baggrund).

Langt de fleste skriver dog om kvindelige eller mandlige kæresters sygelige jalousi.

"Mange har hacket mine sociale medier. Min gamle kæreste har gjort mig jaloux ja." (16 årig dreng, vestlig baggrund).

"Sygelig jaloux blev jeg udsat for via en af min kammeraters ekskæreste." (19 årig kvinde, vestlig baggrund).

"En gammel eks-kæreste sendte mig trusler, i blandt dem var der også dødstrusler og var meget jaloux". (17 årig pige, vestlig baggrund).

"En dreng på min gamle skole var meget jaloux over min daværende "kæreste". Han blev derfor truende overfor min "kæreste". (17 årig pige, vestlig baggrund).

"Min far har engang sagt meget grimme ord til mig, og behandlet mig som skidt. Mine to eks kærester har været så jaloux, at de ikke har kunnet lade mig være i fred. Min tidligere kæreste har holdt mig hos ham, hvor jeg ikke har haft mulighed for at være sammen med mine venner og min familie." (18 årig kvinde, vestlig baggrund).

Er blevet overvåget og forfulgt

Det er primært forfølgelse, de unge skriver om.

"Jeg blev stalket af en fra min musical. Han begyndte at spørge, om jeg var single og, om jeg var begyndt at tænke på drenge mm. Han er 19, og jeg er 14, så det var en ret ubehagelig oplevelse." (14 årig pige, vestlig baggrund).

"En dag skulle jeg med bussen hjem, som jeg gør hver dag. Og så var der en mand der så mig gå ind i bussen og kørte efter bussen, hvor jeg skulle stå af. Og kørte lige i numsen på mig i 20 minutter hvorefter jeg løb ind og låste døren i mit hus." (14 årig pige, vestlig baggrund).

Er blevet truet eller domineret

Truslerne kan dels forekomme blandt ældre fremmede og dels blandt unge i samme aldersgruppe.

"Blev truet på livet og overfaldet af nynazister 2 gange i løbet af de sidste 12 måneder." (18 årig mand, vestlig baggrund).

"Jeg er blevet truet af en dreng på 13 der ville slås, fordi jeg sagde han ikke kunne stave (...) Men jeg er ikke bange for ham, jeg vil gerne slås med ham." (14 årig dreng, vestlig baggrund).

Har været udsat for meget nedsættende kritik

Den nedsættende kritik, som drengene skriver om, har været udført af forældre, andre drenge/unge mænd eller voksne. Der er ingen, der skriver om, at det er piger, som har nedgjort dem eller kritiseret dem.

"Der er en joke, der har kørt på mig længe, selvom jeg har prøvet at stoppe det. Vores klasse handler mere og mere om at have "noget" på hinanden, så man skal næsten passe på ikke at gøre noget man kan blive nedgjort for." (16 årig dreng, vestlig baggrund).

"Begge mine forældre har været årsag til det meste. Min far har mobbet mig gennem en årrække på 8-10 år, råbt af mig, og fået mig til at føle mig som en skuffelse. Min mor har ignoreret alle problemer jeg havde, fordi hun ikke kunne overskue, at jeg havde det dårligt. Er blevet mobbet i skolen fra 3-7/8 klasse." (18 årig mand, vestlig baggrund).

"Jeg arbejder som kasseekspedient, hvor nedsættende ord og grove bemærkninger er dagligdag." (16 årig dreng, vestlig baggrund)

"Ukendte personer, over nettet." (18 årig mand, ikke-vestlig far).

Pigerne skriver om kritik af deres udseende og nævner, hvad de er blevet kaldt. Det er i stor udstrækning andre unge, som retter kritikken mod dem, men de nævner også familien.

"Jeg har været udsat for nedsættende kritik på mine sociale medier, jeg er blevet kaldt for tyk, at jeg viser for meget hud osv.. og så er jeg også blevet kaldt for fede ko ansigt til ansigt af en mine gode veninder!..." (13 årig pige, vestlig baggrund).

"Meget nedsættende kritik" er nok så meget sagt, men i og med jeg har en spiseforstyrrelse, er der blevet kommenteret en del på det fra både familie og venner, og det kan føles nedsættende." (18 årig kvinde, vestlig baggrund).

Nogle af pigerne skriver, at det er tidligere kærester, stedfar eller papfar, som har kritiseret dem.

"Der er tit folk, der skriver grimme ting til mig over nettet, og nogle har også fundet ud af, hvor jeg bor. Det er bare tilfældige folk, venner og ekskærester." (19 årig kvinde med vestlig baggrund).

"Min mors mand" (19 årig kvinde, vestlig baggrund).

Er blevet kaldt grove ting igen og igen

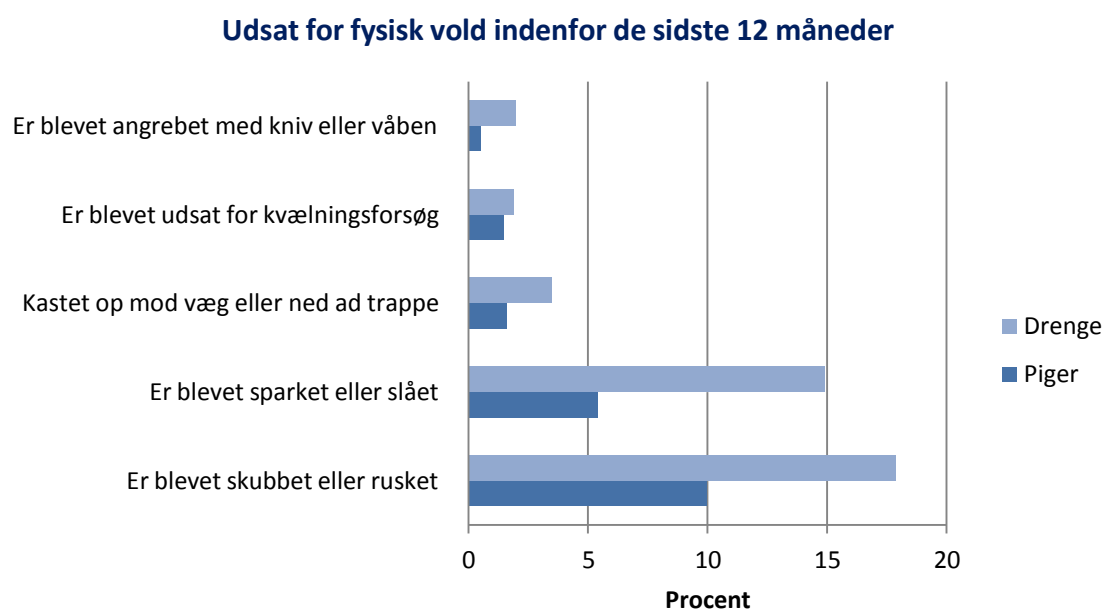
De gloser, de unge bliver benævnt med, fremgår af og til i eksemplerne:

"Jeg er blevet udsat for at blive kaldt for Luder, skøge, grim, osv. af mange af dem fra min gamle klasse." (14 årig pige, vestlig baggrund).

7.2 Fysisk vold

Den fysiske vold består for det meste i, at de unge bliver sparket, slået, skubbet eller rusket (fig. 7.2). Dette gælder begge køn. Den grovere fysiske vold ses desværre også.

Fig. 7.2



Er blevet angrebet med kniv eller våben

Af besvarelsenerne kan vi se hvilket køn og hvilken alder, offeret har, men det fremgår ikke i alle tilfælde hvilket køn og alder udøveren af volden har.

"Blev overfaldet af nynazister og truet med trusler om våben." (18 årig mand, vestlig baggrund).

"Dengang jeg var 10-11 år, blev jeg truet med en kniv af en gruppe unge, bestående af nogle, noget ældre piger og drenge." (15 årig pige, vestlig baggrund).

"En af mine venners ven truede mig og en anden med en kniv, der skete dog ikke noget alvorligt." (17 årig pige, vestlig baggrund).

Er blevet udsat for kvælningsforsøg

De kvælningsforsøg, der er blevet beskrevet, har været udført af kendte personer, og er ikke blevet anmeldt.

"...jeg er blevet udsat for kvælertag af min venindes kæreste, som var lidt for sjovt, men han tog meget hårdt og blev lidt mærkeligt." (14 årig pige, vestlig baggrund).

"En klasse kammeret fra folkeskolen tog kvælertag på mig og en af mine andre veninder, på det tidspunkt slog og sparkede han os også." (18 årig kvinde, vestlig baggrund).

Kastet op mod en væg eller trappe

Igen findes volden ofte blandt kendte udøvere – enten fra skolen eller i familien.

"Jeg har været udsat for et seksuelt overgreb i 9. klasse, hvor de skubbede mig op ad en væg." (19 årig kvinde, vestlig baggrund).

"Jeg var på vej hjem fra skole, lige pludselig kom der en fra en anden klasse, som skubbede mig op ad en væg, sparkede mig og kaldte mig får grimme ting fx. idiot, bøsse og svin." (14 årig dreng, vestlig baggrund).

"Min mors kæreste har kastet mig op mod væggen nogle gange" (15 årig dreng, vestlig baggrund).

Er blevet sparket eller slået

Spark og slag forekommer blandt de jævnaldrende og i familierne.

"Min gamle bedste veninde som også ydmygede mig, slog mig hele tiden og sparkede mig, og når jeg prøvede at gøre igen, slog eller sparkede hun hårdere. Til sidst var jeg skræmt og turde ikke sige hende imod på noget tidspunkt. Heldigvis havde jeg mine 2 daværende bedste veninder og en anden utrolig god veninde, som jeg desværre ikke snakker med mere pga. stoffer fra hendes side af, til at hjælpe mig med at "slippe af" med hende. - Altså sige fra og droppe venskabet." (17 årig pige, ikke-vestlig baggrund).

"Jeg blev slået af en pige til en fest. Episoden startede med, at hælde alkohol ud over mig, hvor mine venner beskyttende mig. Hende pigen har startet rygter om min bror, så de blev også på banen. Så lige pludselig begyndte hun bare at bruge vold, ved at slå og maste mit ansigt op ad et vindue." (16 årig pige, vestlig baggrund).

"Min far var voldelig ved mig og min søster da vi var små, det gik mest ud over min søster." (16 årig pige, vestlig baggrund).

Er blevet skubbet eller rusket

Det samme er tilfældet i nedenstående udtalelser:

"Min bror har rusket mig og været nær ved at slå mig et par gange, men da vi begge boede hjemme, og min mor ikke tog ansvar som forældre påtog min bror sig det. Så (jeg) forstår godt, han havde vanskeligheder ved at have denne rolle som kun 15 årig." (17 årig pige, vestlig baggrund).

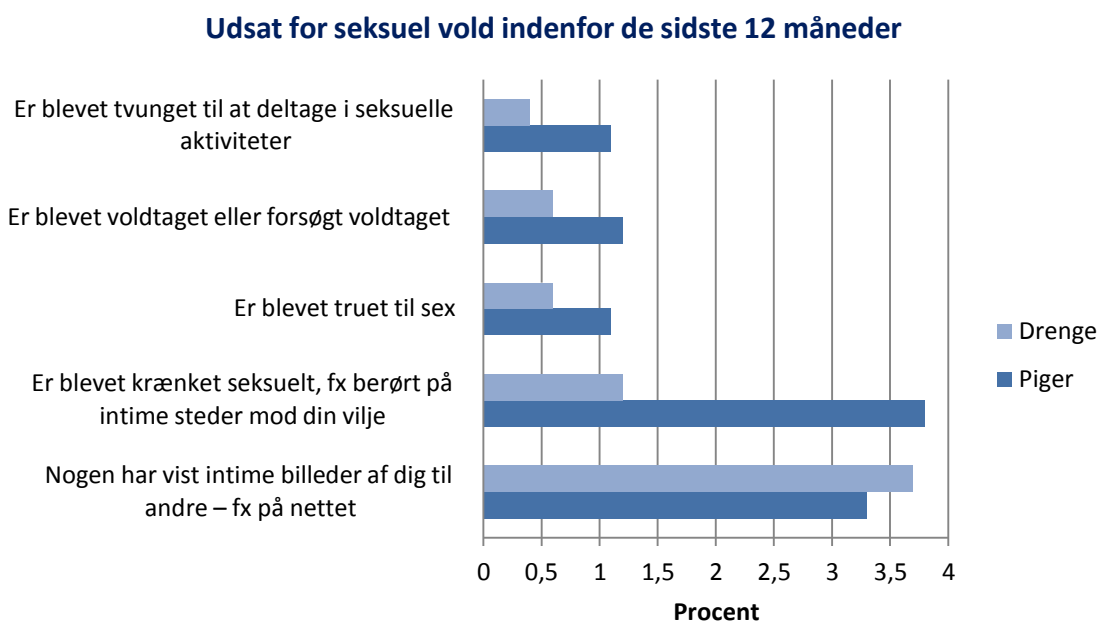
"Min storebror kan blive voldelig til tider." (17 årig pige, vestlig baggrund).

"Jeg blev overfaldet af en rigtig nær veninde i byen pga. nogle uenigheder og alkohol (...) hun skubbede til mig og så førte det ene såmænd bare det andet, indtil vi begge ikke kunne mere og blev samlet op af en ambulance og kørt til (...) pga. slemme skader." (19 årig kvinde, ikke-vestlig baggrund).

7.3 Seksuel vold

I forhold til psykisk vold og fysisk vold er seksuel vold mindst udbredt. Det er især pigerne, som er blevet krænket seksuelt fx ved at blive berørt på intime steder (Fig. 7.3), men begge køn giver udtryk for, at nogen har vist intime billeder af dem på nettet.

Fig. 7.3



De unge skriver kort om, hvem der har udsat dem for den seksuelle vold. Det er fx en papbror, en træner, en klassekammerat eller en fremmed.

Nogen har vist intime billeder af dig til andre – fx på nettet

"En fyr jeg stolede på." (17 årig pige, vestlig baggrund).

"Min ekskæreste har vist til hans venner nogle intime billeder, som jeg har haft sendt til ham." (14 årig pige, vestlig baggrund).

"En dag havde en af mine klasse kammerater valgt og tag et billede af mig mens jeg spiste en banan. Denne dreng viser den altid til venner når han er sur/uvener på/med mig. Jeg kan ikke lide det og ville have det skal stoppe, jeg har spurgt ham om at slette billedet mange gange før, men han bliver ved og ved med og bruge det til og ydmygede mig." (13 årig dreng, vestlig baggrund).

"En af mine bedste venner, som jeg havde mødt på en ferie og havde noget med i en længere periode, valgte at ligge halvnøgne billeder af mig på Instagram og skrive jeg var en sut, og jeg ikke var noget værd". (18 årig kvinde, vestlig baggrund).

"Jeg har været ude for at der var blevet sendt et nøgen billede af mig på Snapchat. Min gamle bedste veninde havde taget et billede af mig og sendt det rundt, jeg er en overvægtig pige, så har et meget lavt selvværd, og det styrkede ikke mit selvtillid. Jeg havde kun BH og trusser på." (13 årig pige, vestlig baggrund).

"Mine venner har nøgenbilleder af mig". (16 årig dreng, vestlig baggrund).

"Min ven, jeg var vild med, har sat et intimt billede af mig på nettet, som alle mine venner, har set." (19 årig kvinde, vestlig baggrund).

De unge er blevet spurgt om, hvordan de er blevet truet/tvunget til sex, og nogle af dem uddyber deres besvarelser.

"Min pap bror sagde at han aldrig ville snakke/lege med mig igen." (13 årig pige, vestlig baggrund).

"Han brugte fysisk magt til at tvinge mig til det, og truede mig med en masse forskellige ting for at få mig til at være stille." (18 årig kvinde, vestlig baggrund).

"Jeg blev overfaldet på vej hjem fra skole. Det var tre voksne mænd, de træk mig ind i skoven." (16 årig pige, vestlig baggrund).

"Til en fest, hvor en fuld fyr tvang mig ind i et rum, alligevel jeg gjorde modstand. Alligevel det var mod min vilje kunne jeg ikke engang råbe eller skrike om hjælp." (16 årig pige, vestlig baggrund).

"(...) jeg blev snydt til samleje da jeg var 11 og blev voldtaget som 16 årig" (17 årig pige, vestlig baggrund).

7.4 Overvejelser

En vækker stof til eftertanke, at vi stadig ser så stor andel af unge (27,3 %) alvorligt har overvejet at skade sig selv og 17 % **har** skadet sig selv (se kap.6).

Det vækker også stof til eftertanke, at det ikke er et nyt fænomen. Ligeledes er det værd at bemærke, at en stor andel af de 13-19 årige har været udsat psykisk, fysisk eller seksuel vold.

I dag står vi med nøjagtig samme problem, som tidligere. Men problemet er blevet større og mere komplekst. Det er ikke fordi, der ikke er blevet gjort noget. Der er bl.a. blevet oprettet regionale centre for selvmordsforebyggelse, der er blevet i gangsat projekter om mobning på uddannelsesinstitutionerne. For forældre, lærere, skoleledere, sundhedsplejersker, socialrådgivere er der tilgængelig viden om mistrivsel, sårbarhed, selvskade og selvmordsadfærd.

Relevante spørgsmål nutidige spørgsmål er: Giver vi børn og unge den robusthed, det livsmod og den livsduelighed, der skal til for at trives i den verden og i det sociale fællesskab, vi har i dag? Giver vi børn og unge mod til at leve med de vilkår, de er født ind i, og som ikke kan ændres? Hvad vil vi som samfund gøre for at børn og unge får mod til at leve livet på trods af de alvorlige livsforhold, de eventuelt udsættes for under deres opvækst?

Børns og unges livsmod og livsduelighed erhverves og trænes ikke nødvendigvis ved diagnose, medicinering, psykologbistand, psykiatrisk bistand eller ekspertbistand. Det er også tvivlsomt, om unges mod til at leve livet bliver understøttet af de sociale medier. Børns og unges livsmod bibringes heller ikke nødvendigvis gennem forældres timer hos psykolog, parterapeut eller livsstilscoach. Det er også usikkert om livsmodet næres ved gentagne skoletest, måling og individualisering. Måske skal vi gå helt andre veje i forebyggelsen af unges selvskadende adfærd.

Litteratur

Egeskov, C.P., Ejdesgaard, B.A. og Konieczna, A.: Center for Selvmordsforskning, 2013

Kerkhof, J.F.M.: Attempted Suicide: Patterns and Trends. I: Hawton, Keith and van Heeringen, Kees (Eds). The International Handbook of Suicide and Attempted Suicide. Chichester, UK, 2000, 49-64

Konieczna, A., Rask, L., Zøllner, L.: Selvskadende adfærd blandt unge mellem 13-19 år, Del 1. Center for Selvmordsforskning, 2013

Mehlum, Lars: Clinical Studies of Suicidal Behaviour in the Young With Special Reference to Personality Disorders. Oslo, 1994

Møhl, Bo: At skære smerten bort – om cutting som drug. I: Psyke & Logos, 2005, 26, 98-117

Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold: Indsats mod vold i familien og i nære relationer - National handlingsplan. København, 2014

Renberg, Ellinor Salander: Perspectives on the Suicide problem – from attitudes to completed suicide. Umeå, 1998

Retterstøl, Nils, Ekeberg, Øivind og Mehlum, Lars: Selvmord - et personligt og samfunnsmessig problem. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag, 2002

Sundhedsstyrelsen: Psykisk mistrivsel blandt 11-15 årige, København, 2011

Sundhedsstyrelsen: Forslag til handlingsplan til forebyggelse af selvmordsforsøg og selvmord i Danmark. Udvalget til udarbejdelse af forslag til handlingsplan til forebyggelse af selvmordsforsøg i Danmark. Sundhedsstyrelsen, 1998a

Sundhedsstyrelsen: Bilagsdel til forslag til handlingsplan til forebyggelse af selvmordsforsøg og selvmord i Danmark. Udvalget til udarbejdelse af forslag til handlingsplan til forebyggelse af selvmordsforsøg i Danmark. Sundhedsstyrelsen, 1998b

Zøllner, L.: Unges (Mis)trivsel. Center for Selvmordsforskning, 2002

Zøllner, L. og Jensen, B.: Selvskadende adfærd blandt unge. Center for Selvmordsforskning, 2011

Zøllner, L.: Unges selvskadende adfærd 2001-2011. Center for Selvmordsforskning, 2014

Bilag

Psykisk kærestevold:

- Jeg blev mobbet hele mit folkeskoleliv, og skiftede skole mange gange. Det endte ud i selvmordsforsøg. Jeg har haft en kæreste som bankede mig. (18 årig kvinde, vestlig baggrund)
- Der er tit folk, der skriver grimme ting til mig over nettet, og nogle har også fundet ud af, hvor jeg bor. Det er bare tilfældige folk, venner og ekskærester. (19 årig kvinde, vestlig baggrund)
- Min ekskæreste udsatte mig for trusler. Han overvågede og forfulgte mig efter vores brud. Det var ham der udsatte mig for sygelig jalousi, som resulterede i at han isolerede mig fra mine venner, bl.a. ved ikke at tillade, at jeg tog med til fester. Denne kæreste var jeg sammen med for 2 år siden (jeg var 16 år dengang). Jeg er for nyligt blevet ydmyget af en anden ekskæreste som hældte øl ud over mig til en fest og spyttede på mig. (18 årig kvinde, vestlig baggrund)
- Min eks kæreste slog mig en enkelt gang hvilket jeg ikke kan huske da jeg har fået slået det ud af hovedet, men har fået det fortalt efterfølgende. Min eks kæreste var også meget jaloux. (17 årig pige, vestlig baggrund)
- Min ekskæreste har været ekstrem voldelig igennem vores 2 år lange forhold. (18 årig pige, vestlig baggrund)
- Mine to eks kærester har været så jaloux at de ikke har kunnet lade mig være i fred. Min tidligere kæreste har holdt mig hos ham, hvor jeg ikke har haft mulighed for at være sammen med mine venner og min familie. (18 årig kvinde, vestlig baggrund)
- -Min kæreste har haft et meget tæt og lidt overskridende forhold til en veninde (14 årig pige, vestlig baggrund)
- Min tidligere kæreste var meget jaloux (18 årig mand, vestlig baggrund)
- Min ekskæreste samt tilfældige fyre over internettet har kritiseret mig. Det er ikke noget jeg har taget til mig, da jeg ikke kender størstedelen af dem og de udelukkende svinte mig til, fordi jeg sagde nej tak til at gå på date med dem. Min ekskæreste var bare sur på mig. (18 årig pige med vestlig baggrund)
- Min eks-kæreste var dødeligt jaloux. (19 årig mand, vestlig baggrund)
- Jeg er blevet ydmyget foran mine svigerforældre af min kæreste - jeg synes ihvertfald, at det var rigtig ydmygende. (16 årig pige, vestlig baggrund)
- Jalousien var ekskæreste (17 årig dreng, vestlig baggrund)
- Min gamle kæreste har gjort mig jaloux ja. (16 årig dreng, vestlig baggrund)
- Voldelig kæreste. (16 årig pige, vestlig baggrund)
- En gammel eks-kæreste sendte mig trusler, i blandt dem var der også dødstrusler og var meget jaloux. (17 årig pige, vestlig baggrund)
- Havde en utrolig jaloux kæreste. Og de andre er folk jeg omgås med i dagligdagen. (17 årig pige, vestlig baggrund)
- Jalousi - min kæreste (17 årig pige, vestlig baggrund)
- Min kæreste, men jeg har det rigtig godt. Det er ikke noget der er et problem. (17 årig pige, vestlig baggrund)
- Min kæreste er meget jaloux. (18 årig kvinde, vestlig baggrund)
- Min kærestes veninde er sygeligt jaloux på min kæreste. (18 årig mand med vestlig baggrund)
- Min kæreste er jaloux når jeg fx tager i byen, da han er bange for at jeg kommer til at gøre noget dumt. Nogle har spredt et rygte om at min kæreste har været mig utro, og det er synes jeg at udstille både ham og jeg... (19 årig kvinde, vestlig baggrund)

Fysisk kærestevold:

- En jaloux kæreste angreb mig da jeg bare talte med hans kæreste som venner. (17 årig pige, vestlig baggrund)
 - Min eks kæreste maste mig op af en væg. (18 årig pige, vestlig baggrund)
 - Igen eks-kærester. Dog har jeg også haft én voldelig kæreste...(18 årig pige, vestlig baggrund)
 - Min daværende kæreste. Han var meget voldelig, og hvis nogen fyre kiggede efter mig, kunne jeg se frem til slag når jeg kom hjem. (18 årig pige, vestlig baggrund)
-

Seksuel kærestevold:

- Min eks kæreste. Han blev sur hvis jeg ikke havde sex med ham, og at han ville slå op med mig. (17 årig pige, vestlig baggrund)
 - En eks kæreste som ikke ville lade mig være efter vi gik fra hinanden. en dag skulle vi så i byen sammen, kun som venner. Jeg skulle sove hjemme ved ham og det endte ud i at jeg stak af. (18 årig kvinde, vestlig baggrund)
 - Min eks kæreste. Han truede med at slå og tæve mig og ville sørge for at jeg ikke ville kunne se mit ansigt uden ridser og ar. (18 årig kvinde, vestlig baggrund)
 - Min ekskæreste gjorde disse ting ved mig for 2 år siden, både da vi var sammen og efter vores brud. Min ekskæreste blev ved med at presse på indtil at jeg overgav mig, selvom vi havde haft sex flere gange den dag, og jeg havde ondt. Han var ofte kontrollerende og dominerende, grænsende til voldelig, så jeg endte med at overgive mig. Da han udførte sammenlejet græd jeg, og det endte med at han stoppede det. (18 årig kvinde, vestlig baggrund)
 - Min eks kæreste. jeg ville ikke selv, men blev tvunget til det og jeg kunne ikke komme væk og der var ingen der ville hjælpe mig med og komme væk. (16 årig pige, vestlig baggrund)
 - Min ekskæreste. Jeg var bange for at miste min kæreste og det var mit første rigtige forhold så viste ikke hvordan et rigtigt forhold var. (17 årig pige, vestlig baggrund)
 - Det var en kæreste der ville have sex og ikke forstod jeg ikke ville, og sagde stop med han blev ved, er sket flere gange. Min kæreste var oven på mig og begyndte og kunne ikke gøre noget.(18 årig kvinde, vestlig baggrund)
 - Ekskæreste. Jeg var fuld - han var trængende.(19 årig kvinde, vestlig baggrund)
 - Min ekskæreste har vist til hans venner nogle intime billeder som jeg har haft sendt til ham. Jeg er blevet berørt på intime steder mod min vilje af en dreng fra min gamle klasse til en fest. (14 årig pige, vestlig baggrund/ ikke-vestlig far)
 - En kæreste, som går på min skole.
Jeg var meget forelsket i ham, og jeg ville gøre alt for ham. Det vidste han godt, og derfor brugte han det imod mig. Han skrev til mig om jeg ville have sex og da jeg så sagde nej, blev han sur og begyndte at true mig med alt muligt. Det skete også tit når vi var sammen, at han rørte mere ved mig, end jeg synes var rart. Og når jeg så prøvede at sige stille fra, så ignorerede han det fuldstændig og fortsatte bare. Han var et år ældre end mig, og jeg turde derfor ikke sige ham imod, sådan for alvor. (13 årig pige, vestlig baggrund)
 - Jeg blev spurgt af min kæreste og jeg er ikke så god til at sige nej, så jeg gik med til det men ville ikke. Det var min kæreste som spurgte og jeg sagde ikke nej. (14 årig pige, vestlig baggrund)
 - Som sagt har jeg haft en meget voldelig kæreste og eks-kæreste (Det er ikke samme person...) Når han ville, så ville han... Om jeg ville det eller ej. Han begyndte at give mig lussinger, der kom også en næve en gang, men blev ved til jeg sagde "okay" (18 årig kvinde, vestlig baggrund)
-



www.selvmordsforskning.dk

ISBN: 978-87-93124-09-7